

УДК 316.62:330.16:355.01(477.6)

Вартанова О.В., д.е.н., професор
Київський національний університет технологій та дизайну

ВПЛИВ СТИЛЮ ЛІДЕРСТВА НА БЛАГОПОЛУЧЧЯ КОМАНД

Стиль лідерства керівників відіграє вирішальну роль у формуванні задоволеності життям персоналу, емоційних станів, продуктивності та загального благополуччя команд. Це знаходить вияв, зокрема, у такому:

- підтримуючий лідер створює середовище, де важливі не лише результати, а й добробут працівників і команд. Це знижує рівень вигорання, сприяє кращому балансу між роботою та особистим життям і підвищує загальний рівень задоволення від роботи;
- лідер із високим рівнем емоційного інтелекту сприяє покращенню психологічного клімату, що позитивно позначається на благополуччі команди;
- жорсткий авторитарний стиль лідерства може негативно вплинути на здоров'я команди, підвищуючи рівень стресу, що знижує загальний рівень благополуччя і може призвести до плинності кадрів.

Для діагностики стилів лідерства використано методику "Стилі керівництва" (А. Л. Журавльов, В. Г. Щокін), яка дозволяє діагностувати як базові стилі лідерства (директивний, колегіальний, попустительський), так і гібридні стилі: директивно-колегіальний; директивно-колегіально-ліберальний; директивно-ліберальний. Рівень професійної задоволеності команд діагностовано на основі методики "Оцінки рівня професійного задоволення персоналу" (Р. Warr, 1990). Результати діагностики стилю лідерства керівників подано у табл. 1.

Таблиця 1

Результати діагностики стилю лідерства керівників

(Джерело: власні дослідження)

Стиль лідерства	Пояснення	Кількість опитаних	Відсоткове значення
д	Директивний (авторитарний)	10	20,4
к	Колегіальний (демократичний)	19	38,8
К-Д	Колегіально-директивний	10	20,4
Д-П	Директивно-попустительський	1	2
П	Попустительський (ліберальний)	3	6,1
Д-К	Директивно-колегіальний	3	6,1
Д-К-Л	Директивно-колегіально-ліберальний	2	4,2
д-Л	Директивно-ліберальний	1	2
РАЗОМ		49	100

Як свідчать дані табл.1, більшість респондентів демонструють колегіальний (демократичний) стиль лідерства (38,8%), також популярними стилями є директивний (20,4%) і колегіально-директивний (20,4%), а також попустительський (6,1%). Гібридні стилі лідерства (директивно-колегіальний, директивно-колегіально-ліберальний) також знайшли прояв в нашому опитуванні. Взаємозв'язок між стилями лідерства керівників та рівнем задоволеності команд подано у табл. 2.

Таблиця 2

Взаємозв'язок між стилями лідерства керівників та рівнем задоволеності команд
(Джерело: власні дослідження)

Стилі лідерства керівництва керівників	Рівень професійної задоволеності команд					
	"Тривога"	"Ентузіазм"	"Депресія"	"Комфорт"	"Тривога-Комфорт"	Депресія-ентузіазм
Директивний		$r = -0,67$, $p = 0,001$		$r = -0,63$, $p = 0,001$	$r = -0,61$, $p = 0,001$	
Колегіальний		$r = 0,64$, $p = 0,001$		$r = 0,67$, $p = 0,001$	$r = 0,64$, $p = 0,001$	
Попустительський	$r = -0,24$ $p = 0,05$	$r = -0,25$ $p = 0,05$	$r = -0,34$ $p = 0,01$	$r = -0,25$ $p = 0,05$		$r = -0,33$ $p = 0,01$

За результатами кореляційного аналізу були виявлені зв'язки між певними стилями лідерства і афективними станами членів команд:

- чим більше застосовується директивний стиль лідерства, тим менше прояв ентузіазму, комфорту і можливості руху від тривоги до комфорту;
- чим більше застосовується колегіальний стиль лідерства, тим більше прояв ентузіазму, комфорту і можливості переходу від тривоги до комфорту;
- чим більше застосовується попустительський стиль лідерства, тим менше прояв тривоги, ентузіазму, депресії, комфорту, та переходу від депресії до ентузіазму.

Як висновок можна зазначити наступне: найбільш негативний вплив на задоволення команд має директивний стиль лідерства, адже він демонструє тенденцію до зниження мотивації та підвищення рівня емоційного виснаження членів команд. Колегіальний стиль виявляє найбільш позитивні кореляційні зв'язки з показниками задоволеності членів команд. Колегіальний стиль показав позитивні кореляції з емоційним станом персоналу. Попустительський стиль займає проміжну позицію, маючи помірний негативний вплив. Попустительський стиль також знижує задоволеність членів команд, але менш впливово порівняно з директивним стилем. Керівникам варто прагнути застосовувати колегіальний (або інші гібридні) стилі керівництва, які забезпечують найкращий рівень благополуччя та емоційного комфорту членів команд.

Список використаних джерел:

1. Warr. IWP Multi-Affect Indicator. Institute of Work Psychology, University of Sheffield. https://www.researchgate.net/publication/309033656_IWP_Multi-Affect_Indicator
2. Щокін Г.В. Практична психологія менеджменту: Як робити кар'єру. Як будувати організацію: Науково-практичний посібник. Київ, 2014. 399 с.
3. Сорока О., Гулакова, В. Формування ефективного стилю керівництва сучасною організацією. Економіка та суспільство, № 57. 2023 р. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-48>
4. Перерва І. М. Стилі керівництва та їх місце в управлінні діяльністю підприємства. Бізнес Інформ. 2023. № 2. С. 241–248.
5. Кобилицький, О., Завійський, С., Сарвас, Р., Краснощок, В., Кузьма, С. Вплив стилю управління на ефективність діяльності персоналу. Академічні візії. № 24. 2023.